

Türkçe Kökenli Kelimelerde Eklerin Yazılış Özellikleri

Osmanlı Türkçesinde, Türkçe eklerin birçoğunun yazılışı kalıplaşmış, bugün sekiz şekli olan pek çok ek tek şekilli yazılır olmuştur. Eklerin yazılışı genellikle kalıplaşmıştır. Birçok ek tek şekilli; غ ك ق harflerini bulunduran ekler, kalınlık incelik uyumuna göre iki şekillidir. Eklerdeki yardımcı ünlüler genellikle yazılmaz. Ekler, bugünkü söyleyişe göre okunur.

Çokluk Eki	
لر +lar / +ler	چوققلر - آنه لر - اولر evler - anneler - çocuklar

Yapım Ekleri	
لك لق +lık/+lik	بوللق - يوزلك - اسكيلك - اينجه لك incelik - eskilik - yüzlük - bolluk
جى +cı/+ci	حلواجى - ايشجى - آشجى aşçı - işçi - halvacı
لى +lı/+li	پينيرلى - صبرلى - قارلى karlı - sabırlı - peynirli
سز +sız/+siz+suz+süz	اولومسز - صوكسز - باباسز babasız - sonsuz - olumsuz
كى +ki	رافده كى - قارشىكى - شيمديكى şimdiki - karşıki - raftaki
جه +ca/+ce/+ça/+çe	چوققجه - ياواشجه - اونلرجه onlarca - yavaşça - çocukça
جك جق +cık/+cik/+cuk/+cük/ +çık/+çik/+çuk/+çük	بيلكه جك - باشجق - طومورجق tomurcuk - başçık - bilgecik
جکز جغز +cağız/+ceğiz	قاردشجکزم - چوققجغز çocukcağız - kardeşceğizim

نجى +inci+inci+uncu+üncü	آلتنجى - دوردنجى - برنجى birinci - dördüncü - altıncı
مك مق +mak/+mek	يورومكه - سومك - آچمق açmak - sevmek - yürümeğe
مه +ma/+me	كىتمه - آلمه - ساتمه satma - alma - gitme
يجى -ıcı/-ici/-ucu/-ücü	كسيجى - يوريجى - آليجى alıcı - yorucu - kesici
لا له +la/+le	آولامق - باشلامق - ايشله مك işlemek - başlamak - avlamak

Fiil Yapım Ekleri	
در +dır/+dir	ايندرمك - سولدرمق - آچدرمق Açdırmak - soldurmak - indirmek
ين يل +ıl/+il/+in/+ın	بوزيلان - چوزيلن - يازيلان Yazılan - çözülen - bozulan
اش - وش - يش +ış/+iş/+uş/+üş+aş/eş	آكلاشمق - يازيشمق - كوروشمك Görüşmek - yazışmak - anlaşılmak

Zarf-Fiil Ekleri	
وب +ıp/+ip/+up/+üp	آلوب - چوزوب - بكله يوب bekleyip - çözüp - alıp
نجه - ينجه +ınca/+ince	باقنجه - كورنجه - آغلانجه ağlayınca - görünce - bakınca
ارق - ه رك +arak/+erek	آلارق - يوزه رك - بيله رك bilerek - yüzerek - alarak

دکجه دقجه +dikça/+dikçe	ياشادقجه - سودکجه - اوزدکجه üzdukçe - sevdikçe - yaşadıkça
لى - ه لى +alı/+eli	آلالى - باشلايالى - ييه لى yiyeli - başlayalı - alalı
مدن - مادن +madan/+meden	باغیرمادن - ایتمدن - صورمادن sormadan - itmeden - bağırmadan
کن - ایکن +iken/+ken	بویله یکن - هسته ایکن - کلیرکن gelirken - hasta iken - böyleyken

Sıfat-Fiil Ekleri	
ن - ان +an/+en	آتان - دیکله ين - آکلایان anlayan - dinleyen - atan
دیک - دیق +dik/+dik +duk/+dük/+tık/+tik	آلدیغى - کچدیكمز - بولدیقلرى buldukları - geçtiğimiz - aldığı
Şahıs Ekleri	
سکز +sınız/ +siniz	دوقتورسکز – بیلکه سکز Bilgesiniz - doktorsunuz
سك +sın/+sin/+sun/+sün	کویلوسك – طلبه سك Talebesin - köylüsün